

TBMM

(S. Sayısı: 342)

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik, Petrol, Gaz ve Maden Kaynakları Alanlarında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/615)

Not: Tasarı Başkanlıkça; tali olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna, esas olarak da Dışişleri Komisyonuna havale edilmiştir.

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-1581/2627

13/6/2008

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 2/6/2008 tarihinde kararlaştırılan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik, Petrol, Gaz ve Maden Kaynakları Alanlarında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

GEREKÇE

4 Ocak 2008 tarihinde İstanbul’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik, Petrol, Gaz ve Maden Kaynakları Alanlarında İşbirliği Protokolü” iki ülke arasında enerji alanında işbirliğini geliştirmek üzere genel bir çerçeve ortaya koymaktadır.

Protokol, Türk şirketlerinin Suriye’de petrol, doğal gaz ve maden aramalarına katılmalarını, bu alanda ortak şirketler kurulmasını ve üçüncü ülkelerde de faaliyet gösterilmesini, Arap doğal gazının ülkemize ve ülkemiz üzerinden Avrupa’ya, Türkiye’ye komşu ülkelerin doğal gazının ise Suriye’ye ulaştırılmasını, ülkemizden Suriye’ye elektrik satışının yanı sıra, bu ülke ile maden tetkik ve arama konularında da işbirliği yapılmasını öngörmektedir.

Arap Doğal Gaz Boru Hattı'nın da önümüzdeki dönemde işlerlik kazanacak olması dikkate alındığında, iki ülke arasında doğal gaz alanındaki karşılıklı bağımlılığın ikili siyasi ve ekonomik ilişkilere de olumlu yansımaları olması beklenmektedir.

Protokol ayrıca, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) ve Suriye Petrol Şirketi'nin kuracağı ortak şirket ile ülkemizin ve Suriye'nin geliştirilmemiş petrol ve gaz sahalarında arama ve geliştirme faaliyetlerini verimli bir şekilde gerçekleştirme ve bu faaliyetleri üçüncü ülkelere genişletme fırsatı sunmaktadır. Protokol ile TPAO'nun uluslararası şirketi TPIC'in de Suriye petrol şirketleri ile işbirliği desteklenmektedir.

Suriye'ye mevcut elektrik ihracatımız, TETAŞ ve TEİAŞ ile Suriye Elektrik Üretim ve İletim Kurumu (PEEGT) arasında 3 Ekim 2006 tarihinde imzalanan biri teknik, diğeri ticari nitelikli iki anlaşmaya dayanmaktadır. Söz konusu Protokol, elektrik ihracatımızın sürdürülmesinin yanı sıra ortak santraller, trafo merkezleri, iletim hatları yapımı ve elektromekanik teçhizat üretimi alanlarında yapılacak işbirliğini de kapsamaktadır. Protokol'de yer alan bu husus, ülkemizin elektrik alanında bölgesinde giderek artan rolünü pekiştirmektedir.

Söz konusu Protokol ile enerji alanında da işbirliğine yönelik olarak atılacak somut adımlar, Suriye ile son dönemde gelişen siyasi ve ekonomik ilişkilerimize katkıta bulunacaktır.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No.: 1/615

18 Şubat 2009

Karar No.: 123

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışışleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 13/6/2008 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 24/6/2008 tarihinde tali komisyon olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik, Petrol, Gaz ve Maden Kaynakları Alanlarında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 5/2/2009 tarihli 22 nci toplantısında Dışışleri Bakanlığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı temsilcilerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde Protokol ile;

- Taraflar arasında elektrik, petrol, gaz ve maden kaynakları alanlarına ilişkin olarak planlanan arama, geliştirme, üretim ve taşıma projelerinde teknik yardım sağlamak amacıyla karşılıklı bilgi ve uzman değişimi,

- Tarafların, Türkiye ve Suriye'deki yeni ve geliştirilmemiş petrol ve gaz sahalarında arama ve geliştirme faaliyetlerini yürütmek üzere ortak bir şirket kurulması için Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı ve Suriye Petrol Şirketlerini desteklemeleri,

- Tarafların maden kaynaklarının aranması ve yatırım projelerinin teşviki konusunda işbirliği yapması,

- Protokolün yürürlüğe giriş tarihi ve geçerlilik süresi,

konularında düzenlemeler öngörülmüştür.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Protokolün Ülkemiz ve Suriye arasında, enerji ve maden kaynaklarının aranması, geliştirilmesi, üretimi ve taşınması konusunda iki ülkenin ortak projeler üretebilmesine yönelik çalışmalara hukuki zemin teşkil edeceği,

- Protokolün Suriye ile olan ilişkilerimizin çeşitlendirilmesinin yanı sıra, Ülkemizin Doğu-Batı, Kuzey-Güney istikametlerinde enerji merkezi olmasına, enerji güvenliği ve enerji çeşitliliğinin sağlanmasına katkı sağlayacağı,

- Suriyeyle, İran doğalgazının Türkiye üzerinden Suriye'ye, Arap Ülkeleri doğalgazının da Suriye üzerinden Ülkemize ve Avrupa Ülkelerine iletilmesi için çalışmaların devam ettiği, ifade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 2 nci maddesinde yürürlük ve yürütme maddesi birlikte düzenlenmiş, ancak, günümüze kadar yapılan Meclis uygulamalarında yürürlük ve yürütme maddelerinin tek bir maddede düzenlenmesine rastlanmadığı için verilen önerilerin kabulüyle yürürlük maddesi 2 nci ve yürütme maddesi de 3 üncü madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının tümü yapılan değişikliklerle oya sunulmuş ve Komisyonumuzca oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Hatay Milletvekili Fevzi Şanverdi ve Kütahya Milletvekili Hüseyin Tuğcu'nun Komisyon raporu üzerine özel sözcüler olarak atanması Komisyon tarafından kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkanvekili	Kâtip	Üye
<i>Mehmet Ceylan</i>	<i>Abdulkadir Emin Önen</i>	<i>Zeynep Dağı</i>
Karabük	Şanlıurfa	Ankara
Üye	Üye	Üye
<i>Tunca Toskay</i>	<i>Metin Yılmaz</i>	<i>Fevzi Şanverdi</i>
Antalya	Bolu	Hatay
		(Bu Raporun Özel Sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Canan Kalsın</i>	<i>Abdürrezzak Erten</i>	<i>Hüseyin Tuğcu</i>
İstanbul	İzmir	Kütahya
		(Bu Raporun Özel Sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Şahin</i>	<i>Mehmet Çerçi</i>	<i>Gönül Bekin Şahkulubey</i>
Malatya	Manisa	Mardin
	Üye	Üye
	<i>Mustafa Kuş</i>	<i>Necip Taylan</i>
	Şanlıurfa	Tekirdağ

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE SURİYE ARAP CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA ELEKTRİK, PETROL, GAZ VE MADEN KAYNAKLARI ALANLARINDA İŞBİRLİĞİ PROTOKOLÜNÜN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 4 Ocak 2008 tarihinde İstanbul'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik, Petrol, Gaz ve Maden Kaynakları Alanlarında İşbirliği Protokolü"nin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer ve hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE SURİYE ARAP CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA ELEKTRİK, PETROL, GAZ VE MADEN KAYNAKLARI ALANLARINDA İŞBİRLİĞİ PROTOKOLÜNÜN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

C. Çiçek

Devlet Bakanı

M. Aydın

Devlet Bakanı

N. Çubukçu

Adalet Bakanı

M. A. Şahin

Dışişleri Bakanı

A. Babacan

Bayındırlık ve İskân Bakanı

F. N. Özak

Tarım ve Köyüşleri Bakanı

M. M. Eker

En. ve Tab. Kay. Bakanı

M. H. Güler

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

H. Yazıcı

Devlet Bakanı

M. Başesgioğlu

Devlet Bakanı

M. Şimşek

Milli Savunma Bakanı

M. V. Gönül

Maliye Bakanı

K. Unakıtan

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

F. Çelik

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Günay

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

N. Ekren

Devlet Bakanı

K. Tüzmen

Devlet Bakanı

M. S. Yazıcıoğlu

İçişleri Bakanı

B. Atalay

Millî Eğitim Bakanı

H. Çelik

Ulaştırma Bakanı

B. Yıldırım

Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. Z. Çağlayan

Çevre ve Orman Bakanı

V. Eroğlu

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE SURİYE ARAP CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA ELEKTRİK, PETROL, GAZ VE MADEN KAYNAKLARI ALANLARINDA İŞBİRLİĞİ PROTOKOLÜ

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti (bundan böyle beraberce zikredildiklerinde “Taraflar” ve ayrı ayrı zikredildiklerinde “Taraf”, olarak anılacaktır),

İki ülke arasında karşılıklı gelişen ekonomik ve ticari ilişkilerin önemine dikkat ederek,

Elektrik, petrol, gaz ve maden kaynakları alanında karşılıklı işbirliğinin Suriye ve Türkiye’ye sağlayacağı ortak ekonomik yararların yeni fırsatlar getireceğini göz önünde bulundurarak,

Bu çerçevede; doğal gaz ve petrol sektörlerindeki, işbirliği projelerinin hayata geçirilmesinin önemini kavrayarak,

Bu projelerin tamamlanması ve geliştirilmesinde özel sektörün hayati önemini vurgulayarak,

Yabancı yatırımlar için uygun kurumsal bir çatının gereksinimini hatırd tutarak,

Bu işbirliğinin, bölgede, barış ve istikrarın güçlenmesine katkı sağlayacağına inanarak ,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır;

Madde 1:

Türk Tarafı, Türk şirketlerinin Suriye’de elektrik, petrol, gaz ve maden kaynakları projelerinin gerçekleşmesine iştirak etmek için hazır ve istekli olduklarını belirtmiştir.

Suriye Tarafı, Suriye’de ilan edilecek petrol ve gaz boru hatları dahil olmak üzere elektrik, petrol, gaz ve maden kaynaklarına ilişkin ihalelere Türk şirketlerinin katılımlarını memnuniyetle karşılamıştır.

Madde 2:

Taraflar, petrol, doğal gaz, maden kaynakları alanlarına ilişkin olarak planlanan arama, geliştirme, üretim ve taşıma projelerinde, birbirlerine kısa veya uzun dönem eğitim ve teknik yardım sağlamak için karşılıklı uzman değişimi ve birikimlerinin paylaşımı üzerinde anlaşmaya varmışlardır.

Madde 3:

Taraflar, mevcut coğrafi yakınlık çerçevesinde, Türk doğal gaz piyasasının daha da genişletilmesi için, Suriye ve bölgedeki diğer ülkelerde bulunan doğal gaz rezervlerinin uygun ve güvenilir tedarik kaynakları teşkil edebileceğini kabul etmişlerdir.

Taraflar ayrıca, doğal gaz kaynaklarının Arap ülkelerinden Türkiye'ye ve Türkiye üzerinden Avrupa'ya ve Türkiye'nin komşu ülkelerinin gazının Türkiye ağı üzerinden Suriye'ye ulaşımının önemini kabul etmektedirler. Taraflar bu kaynaklara ulaşmayı sağlayan kendi altyapılarını birbirine bağlayacak ara akım projelerini geliştirmek üzere anlaşmaya varmışlardır.

Madde 4 :

Taraflar, Suriye'deki ve Türkiye'deki yeni ve geliştirilmemiş petrol ve gaz sahalarında arama ve geliştirme faaliyetlerini yürütmek için bir Ortak Şirket (Joint Venture) oluşturmak üzere Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) ve Suriye Petrol Şirketi (SPC)'ni destekleyeceklerdir.

Ortak Şirket faaliyetlerini olası ülkelere (Venezuela, Irak gibi) genişletmeye hazır olacaktır.

Madde 5:

Taraflar, aşağıdaki alanlarda Turkish Petroleum International Company Ltd.(TPIC) ve Suriye petrol şirketleri (MAHRUKAT, SYTROL) arasında işbirliğini destekleyecek ve yardımcı olacaklardır:

- Suriye havaalanları ve limanlarında, depolama ve havacılık hizmetleri için bir ortak şirket kurulması,
- Yük kamyonları ve demiryolunu kullanarak Suriye'nin kuzey kısmındaki tüketim noktalarına doğrudan petrol ürünleri ve mazot tedarik edilmesi,
- Baniyas rafinerisi ile petrol işleme anlaşmasının yapılması.

Madde 6:

Taraflar, mevcut 380 kV iletim hattı üzerinden elektrik enerjisi ihracat ve ithalatı, güç santralleri yapımı, trafo merkezleri, iletim hatları, elektromekanik teçhizat üretimi, karşılıklı teknik bilgi değişimini kapsayan fakat sadece bunlarla sınırlı olmayan alanlarda işbirliğinin sürdürülmesine karar vermişlerdir.

Madde 7:

Taraflar;

Karşılıklı uzman ve bilgi değişimi ve jeolojik araştırmalar, jeolojik haritalar hazırlama ve yayınlama, deprem çalışmaları, maden kaynakları arama, doğal afet çalışmalarına ilişkin alan ve laboratuvar uygulamaları, uzaktan algılama ve coğrafi bilgi sistemleri (GIS) alanlarında her iki tarafın uzmanlığından ve birikiminden yararlanılması,

Maden kaynaklarının aranmasında yatırım projelerinin teşviki konusunda ortaklaşa işbirliği yapılması,

üzerinde mutabık kalmışlardır.

Türk Tarafı, Tarafların da yararına olacak farklı çeşitteki fosfat ve gübre sanayini geliştirme ve kurma arzusunu dile getirmiştir. İlgili Türk makamı bu projelere katılmaya davet edilecektir.

Suriye Jeoloji ve Maden Kaynakları Kurumu, Türk Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA) ve Eti Maden İşletmeleri'nin (ETİ) ilgili birimleriyle aşağıdaki konularda işbirliği anlaşması yapmak arzusunu dile getirmiştir:

- Jeolojik ve jeo-çevresel tetkikler ve maden kaynaklarının aranması alanlarında karşılıklı uzman ve bilgi değişimi,
- Afulate taşlarının mineral ve mineral olmayan kaynaklar olarak değerlendirilmesi için karşılıklı jeolojik çalışmaların yürütülmesi,
- Suriyeli uzmanlar için eğitim,
- Tarafların yararına olacak sınıai ham madde ve yapı malzemeleri için ortak yatırım projelerinin uygulanması

Madde 8:

Bu Protokol, uygulanması için gerekli olan ulusal işlemlerin tamamlandığına dair tarafların diplomatik kanallardan birbirlerine yapacakları bildirim ile yürürlüğe girecek ve üç yıl boyunca yürürlükte kalacaktır.

İstanbul'da, 04 Ocak 2008 tarihinde iki orijinal İngilizce nüsha olarak hazırlanmış ve imzalanmıştır. Her iki nüsha da aynı derecede geçerlidir.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti
Adına

Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti
Adına

Dr. Mehmet Hilmi GÜLER

Müh. Sufian AL-ALAO

Enerji ve Tabii Kaynakları Bakanı

Petrol ve Maden Kaynakları Bakanı

